

POSTANOWIENIE

Dnia 25 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z wniosku T.Ś.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.
o zasiłek chorobowy i jego zwrot,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 25 czerwca 2019 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Okręgowego w P.
z dnia 19 marca 2018 r., sygn. akt VII Ua [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od wnioskodawcy T.Ś. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w P. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. decyzją z dnia 24 sierpnia 2015 r. odmówił T.Ś. prawa do zasiłku chorobowego z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej za okresy wskazane w decyzji i zobowiązał do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku za okresy wskazane w decyzji wraz z odsetkami w łącznej kwocie 76.473,45 zł.

Sąd Rejonowy [...] w P. wyrokiem z dnia 12 czerwca 2017 r., sygn. akt V U [...], umorzył postępowanie w zakresie wskazanym w decyzji z dnia 31 marca 2017 r. w zakresie, w jakim w części uchylono decyzję z dnia 24 sierpnia 2015 r. – to jest w części dotyczącej zobowiązania do zwrotu zasiłku za okres od dnia 21 kwietnia

2011 r. do 11 maja 2011 r., od dnia 9 czerwca 2011 r. do dnia 29 czerwca 2011 r. w kwocie brutto 8.307,11 zł wraz z odsetkami 4.259,88 zł (pkt I); zmienił zaskarżoną decyzję w części i uznał, że odwołujący się nie jest zobowiązany do zwrotu odsetek wyliczonych do dnia wydania decyzji, tj. do dnia 24 sierpnia 2015 r. (pkt II); w pozostałym zakresie oddalił odwołanie (pkt III), rozstrzygając o kosztach postępowania (pkt IV).

Odwołujący się zaskarżył wyrok Sądu Rejonowego w części, w której Sąd oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z dnia 19 marca 2018 r., sygn. akt VII Ua [...], oddalił apelację odwołującego się.

Wyrok Sądu Okręgowego odwołujący się zaskarżył w całości. Zarzucono naruszenie prawa materialnego przez jego błędną wykładnię oraz niewłaściwe zastosowanie, a mianowicie art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa(jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 645; dalej ustawa zasiłkowa) przez zastosowanie tego przepisu mimo niedostatecznie ustalonego stanu faktycznego, niepozwalającego na ustalenie, w których okresach zwolnień lekarskich, z jaką częstotliwością i intensywnością odwołujący się miał przedsięwziąć zachowania mogące skutkować uznaniem, iż w okresie niezdolności do pracy wykonywał pracę zarobkową lub wykorzystywał zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z jego celem, co skutkowało nieuprawnionym przyjęciem, iż aktywność T.Ś. we wszystkich okresach niezdolności do pracy stanowiła przejaw wykonywania pracy zarobkowej.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. wobec okoliczności, iż zaskarżone orzeczenie zostało wydane w oparciu o niedostatecznie ustalony stan faktyczny, którego zakres wykracza w sposób oczywisty poza podstawy uzasadniające wydanie przez organ rentowy zaskarżonej decyzji. W ocenie skarżącego, zaskarżone orzeczenie zostało wydane z oczywistym naruszeniem prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej. Skarżący wskazał, że dla zastosowania tego przepisu konieczne jest poczynienie ustaleń faktycznych pozwalających na stwierdzenie, jakie dokładnie czynności były wykonywane przez

odwołującego się w każdym poszczególnym okresie przebywania przez niego na zwolnieniu lekarskim oraz następnie dokonanie oceny, czy czynności te stanowią przejaw wykonywania pracy zarobkowej. Stwierdził dalej, że Sąd zastosował ten przepis, mimo niedostatecznego dokonania ustaleń faktycznych, zaniechania dokonania odrębnych ustaleń w stosunku do każdego z okresów zwolnień oraz zaniechanie ustalenia, jakie czynności miały wchodzić w zakres wykonywania pracy zarobkowej w każdym poszczególnym okresie objętym zwolnieniem. Skarżący wskazał, że uzasadnienie wyroków Sądów obu instancji wskazuje na odmienne podstawy faktyczne niż zaprezentowane przez organ rentowy w treści uzasadnienia decyzji, co, w ocenie skarżącego, znacznie ogranicza możliwość skutecznej obrony jego praw w toku przedmiotowego postępowania. Skarżący podniósł, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne sprowadzające się do pytania, czy utrzymanie w obrocie prawnym przez Sądy obu instancji decyzji pozbawiającej odwołującego się prawa do zasiłku i nakazującej jego zwrot, jednakże z zupełnie odmiennym uzasadnieniem niż uzasadnienie decyzji organu rentowego i w oparciu o zupełnie inne podstawy faktyczne nie ogranicza w sposób istotny możliwości obrony uzasadnionych interesów odwołującego się. W tym kontekście skarżący wskazał, że zasadne jest dokonanie wykładni art. 379 pkt 5 k.p.c. przez ustalenie czy utrzymanie w obrocie prawnym przez Sądy obu instancji decyzji pozbawiającej odwołującego się prawa do zasiłku i nakazujące jego zwrot, jednakże z zupełnie odmiennym uzasadnieniem niż uzasadnienie decyzji organu rentowego nie ogranicza w sposób istotny możliwości obrony uzasadnionych interesów odwołującego się.

Organ rentowy, w odpowiedzi na skargę kasacyjną, wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie od odwołującego się na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej

instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej, jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. wówczas, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, czy też zachodzi nieważność postępowania lub gdy skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skarżący wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadnił oczywistą jej zasadnością oraz występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

W razie powołania się przez skarżącego na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywista zasadność i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia. Przy czym o ile dla uwzględnienia skargi wystarcza, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. Ponadto, w judykaturze podkreśla się, iż przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 lipca 2014 r., I UK 65/14, LEX nr 1482343, oraz powołane tam orzeczenia).

Przepis art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej stanowi o utracie prawa do zasiłku za okres tego zwolnienia. Utrata prawa do zasiłku chorobowego dotyczy więc jedynie okresu objętego zwolnieniem, w którym wystąpiła przesłanka jego utraty, a nie całego okresu zasiłkowego (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 25 lutego 2008 r., I UK 249/07, OSNP 2009 nr 11-12, poz. 152 oraz w wyroku z 2 sierpnia 2017 r., II UK 205/17, LEX nr 2365175).

Sąd drugiej instancji ustalił, że odwołujący się w każdym okresie orzeczonej niezdolności pracy nie tylko podpisywał faktury (od jednej do sześciu) i czynności te nie miały charakteru czysto technicznego, lecz towarzyszył im proces myślowy i decyzyjny związany z merytoryczną analizą treści wystawianych dokumentów (str. 12, 13 uzasadnienia), ale również podejmował inne czynności (w tym zakresie podzielił ustalenia Sądu pierwszej instancji), częste i o charakterze merytorycznym, związane z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą (podpisywanie faktur korygujących w siedzibie kontrahenta, poprzedzone analizą danych niezbędnych do korekty, analiza i podpisywanie kosztorysów, odbieranie towarów, podpisanie umowy wynajmu sprzętu w siedzibie kontrahenta, ustalanie telefoniczne warunków umów na usługi budowlane, wydawanie dyspozycji w zakresie funkcjonowania firmy, konsultowanie telefonicznie kwestii związanych z funkcjonowaniem firmy, odbieranie raportów od pracowników, dokonywanie zakupów). Przytoczone ustalenia dotyczą zatem każdego okresu niezdolności skarżącego do pracy składającego się na okres zasiłkowy, z tytułu którego dochodzi w niniejszym postępowaniu zasiłku chorobowego (którego mu odmówiono). W związku z tym, skarżący nie wykazał oczywistego (kwalifikowanego) naruszenia art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej przez jego zastosowanie do nieustalonego stanu faktycznego.

Jeżeli chodzi o drugą z powołanych we wniosku okoliczności, mających uzasadniać przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, to jest występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, to w orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że dla przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. konieczne jest wskazanie za pomocą wywodu prawnego, na kanwie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący. Obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 października 2015 r., II PK 61/15, LEX nr 1968444, oraz powołane tam orzeczenia). Skarżący nie wypełnił powyższych wymogów. Wskazując na zagadnienie prawne, ograniczył

się do sformułowania pytania. Nie sprecyzował przepisów prawa, w związku z wykładnią których powstał sformułowany przez niego problem, nie dokonał analizy tych przepisów, pokazując różne opcje interpretacyjne, nie wskazał proponowanego rozstrzygnięcia tego problemu i argumentów przemawiających właśnie za takim rozstrzygnięciem. Odesłanie w uzasadnieniu wniosku do art. 379 pkt 5 k.p.c., uwzględniając utrwaloną w judykaturze wykładnię tego przepisu, również nie uzasadnia przyjęcia skargi kasacyjnej. W orzecnictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że nieważność postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c. zachodzi wówczas, gdy strona procesu, wbrew swej woli, zostaje faktycznie pozbawiona możliwości działania (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z 21 czerwca 1961 r., III CR 953/60, LEX nr 1633604; wyroki Sądu Najwyższego: z 20 stycznia 1999 r., II PR 371/65, OSNCP 1966 Nr 10, poz. 172; z 27 maja 1999 r., II CKN 318/98, LEX nr 319621). Jest tak, gdy w wyniku wadliwości procesowych sądu lub strony przeciwnej, będących skutkiem naruszenia konkretnych przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, strona nie mogła - wbrew swej woli - brać i nie brała udziału w postępowaniu lub jego istotnej części (por. orzeczenia Sądu Najwyższego: z 10 maja 1974 r., II CR 155/74, OSPiKA 1975 z. 3, poz. 66; z 6 marca 1998 r., III CKN 34/98, LEX nr 36068; z 10 maja 2000 r., III CKN 416/98, OSNC 2000 Nr 12, poz. 220; z 10 lipca 2002 r., II CKN 822/00; LEX nr 55519; z 28 listopada 2002 r., II CKN 399/01, LEX nr 196607; z 22 maja 2014 r., IV CSK 545/13, LEX nr 1483413; z 8 grudnia 2016 r., II PK 260/15, LEX nr 2200600). Co istotne, z perspektywy wywodów skarżącego, należy podkreślić, że już w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2007 r., I UZP 1/07 (OSNP 2007 nr 21-22, poz. 323) wskazano, że postępowanie sądowe w sprawach z odwołania wniesionego przez od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ma charakter odwoławczy. Zaskarżenie decyzji organu rentowego powoduje przeniesienie sprawy na drogę postępowania sądowego (art. 1 k.p.c.), w którym sąd rozpatruje ją od początku samodzielnie, badając prawidłowość decyzji organu rentowego nie tylko w świetle materiału zgromadzonego w fazie przedsądowej, lecz również zgodnie z zasadami cywilnego postępowania rozpoznawczego, dokonując oceny zasadności zgłoszonych żądań na podstawie własnych ustaleń faktycznych i prawnych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia

21 listopada 2011 r., II UK 69/11, LEX nr 1108830). Uwzględniając powyższe, sygnalizowana przez skarżącego potrzeba wykładni art. 379 pkt 5 k.p.c. nie uzasadnia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z powyższych powodów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.

O kosztach wywołanych wniesieniem skargi kasacyjnej rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., art. 99 k.p.c. w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 w związku z § 2 ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U.2018 r. poz. 265) oraz art. 108 § 1 k.p.c. - stosowanych w związku z art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.